

## Előfizetési feltételek:

|            |              |
|------------|--------------|
| Évre       | 16 frt — kr. |
| Félre      | 8 frt — kr.  |
| Negyedévre | 4 frt — kr.  |
| Havonként  | 1 frt 50 kr. |

A nyitási 4-szer használt sor ára  
20 sorig 25 kr., 20 soron felül 20 kr.

Megjelenik minden nap, innap  
utáni napokat kivéve.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Macsoruterc a L. (Bányai ház alatt.)

## MAGYAR POLGÁR.

POLITIKAI NAPILAP.

## Hirdetési díjak.

Ötven használt sor ára 6 kr  
Bélyegdíj minden hirdetésnél 20 kr  
Nagyobb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadó-hivatal.

## Fiók kiadó hivatalok:

Lördán: Betezár és Harmaházi.  
Deben: Krémer Sámuel.  
Enyeden: Vokál János.  
Szamosújvárt: Csanas István.  
Kolozsvárt: Stein J. és Demjén L.  
M. Várhelyt: Wittich József.

A „Magyar Polgár”  
előfizetési feltételei.

|            |              |
|------------|--------------|
| Egész évre | 16 frt.      |
| Félre      | 8 frt — kr.  |
| Negyedévre | 4 frt — kr.  |
| Egy óra    | 1 frt 50 kr. |

Hirdetéseket a legutányosb áron elfogad  
A M. Polgár kiadóhivatala.

## KOLOZSVÁR, SEPTEMBER 1.

## A gasteini találkozás.

Sok találgatás, fesszegetés után végre a „Neue freie Presse” távirataiban kiütötte magát a szék: a gasteini entrevue és illetőleg conferentia egy béke liga létrehozását célozná, mely ligához ez idő szerint Németország és Ausztria kívül még Olaszország is csatlakozott volna, sőt meglehet, hogy Oroszország sem idegenkedik tőle.

És hol van az a veszedelmes csendzavaró, mely e liga létesítését mellőzhetetlenné tette? ki e csendzavaró?

Mondják, hogy Franciaország! a letipott Franciaország, mely szívén találva ezer sebből vérzik, mely a leghevesebb pártusának kitéve a milliárdok szerint számláló hadikárpótlás önsulya alatt nyög! — Ez a Franciaország a német törzsek egyesülése által tönkrement — ez bosszút forral a szükségessé teszi négy nagyhatalomnak az egyesülését!

Sok, nagy együgyűség kellene hozzá, hogy a ligát ezen az alapon megértjük.

Igen, de azt mondják, hogy ime a berlini hivatalosok, ime a bécsiek, ime a jól informáltak így és nem másképpen adják elő a dolgot, tehát ugy is van.

Mi azt tartjuk, hogy Talleyrandnak a beszéd-ről adott definíciója a hivatalos lapokra és informálakra is talál: ők is arra való, hogy a kormányok valódi szándékát elfedjék.

Tessék aztán a „Pesti Naplónak” vagy másnak egy egy három hasábas cikket arra szentelni, hogy küssse, miszerint — nem süttött ki semmit!

„Bismark arczéllal (sic! talán a „front” kinálkozott inkább) fordul Oroszország felé — már az is elég, hogy az entente cordiale létrejöttét éppen Ausztriánál kezdé stb” így megyen ez egy szuszban czélnélkül, vég nélkül.

Fesszegetés közben természetesen figyelmen kívül maradt két nevezetes körülmény, mely a maga igazságában különben is szívesen ki szokott hagyatni a figyelem köréből — mert hát az igazságnak bátor kimondása nem tartozik a fesszegetők érényei közé.

Roppant együgyűség kellene ahhoz a hithez, hogy Bismarck lemondott Ausztria német tartományainak abszorbeálásáról, lemondott volna akkor, a midőn nemzetiségi kérdés áramlata határozottan a vérokon nemzetiségek egyesülése, összeolvadása felé vette útját, s az osztrák tartományokban többek közt a diadalunnepek által oly szembeszökő módon nyilatkozott. Ez az egyik körülmény.

A másik körülmény az, hogy a monarchák

összejövételei, legyen hirdett czélok bár az „entente cordiale” ösztönözni félelembe ejtik a népeket. Az a kérdés támad: melyiket viszik az uralkodási viszkeg, az önérdék, diplomacie kifejezve — a dynastiai becsület alkotta mérszárszék?

Nyoma sincsen annak a meggyőződésnek, miszerint az államfők öszvejövétele a jó érdekében történik.

Érzik a népek, hogy az önkény keze — ma úgy mint századokkal ezelőtt — nyakukon nyugszik s oda tereli a hová neki tetszik.

Gastein szerepelt már ilyenformán, Biarritz is jó leccskét adott, de azért csak újból meg újból hozzálátnak a balek fogdosáshoz.

Az övék a dicsőség babérja, a népé a hadisarez fizetése.

Az a meggyőződésünk, hogy a „Neue fr. Presse” szége, hamis szeg, s az „entente cordiale” a béke-ligával együtt szokás szerint „reconte” alakban buvik ki. Hol lesz a mérszárszék: a cseh csatatereken vagy Gallicziában? Franciaországban semmi esetre sem! Bizonyos csak az, hogy a gasteini alkudozásokból resultáló milliókat a nép fizeti meg.

Herman Ottó.

## Táviratok a külföldről.

Bécs, aug. 30. A két államkancellár a N. Fr. Presse szerint azon nézetet találkoztott volt egymással, hogy barátságos egyetértés Ausztria-Németország között Oroszország bevonásával legalább egyelőre nem valószínű, hogy azonban parallel haladó baráti viszonyok egyrészt Ausztria-Németország, másrészt Oroszország között a béke biztosítására keletlen is elegendők.

Bécs, aug. 30. A Neues Fremdenbl. mai reggeli száma „A mi jelöljeink” feliratu cikke miatt lefoglaltatott.

Páris, aug. 30. Az egykori deczemberi számítotték, ki jelenleg a nemzetgyűlés tagjai, közös meg egyezéssel törvényes vizsgálatot szándékoznak indítani az őket igaztalanul elítélt vegyes bizottság tagjai ellen.

Versailles, aug. 30. Milaud rhónei képi selő eddig már 66 számtalan aláírással ellátott kérvényt kapott Rhóne és Isère departementokból a nemzetgyűlés feloszlásának érdekében.

Bécs, aug. 30. A császári és királyi tábornok, a nagybírók országgyűlési választására Ausztriában Auersperg Hugó grófot, Felsőausztriában Falkenhayn Gyula grófot, Morvaországban Zitrowsky Ulászló grófot hatalmazta fel. — A császári család választóképes tagjai felhatalmazták A. Ausztriában Grüne, Fünfkirchen grófokat, Fürstenberg János grófot, Falkenhaynt; Wurmband grófokat és Suttner K. bárót, — Morvaországban Trautsmannsdorff F. Brandt, Mensdorf grófokat, és Pallavicini Alfons grófot.

Darmstadt, aug. 30. Az október hó elején itten öszvejövő protesztáns gyűlés napj rendjén áll: A prot. egyetel állása Róma eljárásával szemben; előadó Bluntschli, tovább a klerikális törökvésekkel szemben; előadó Baumgartner.

Páris, aug. 30. A nemzetgyűlés mai ülésében Buffet javaslata terjesztett elő, mely így hangzik: A köztársaság elnöksége az 1848 ikt alkotmány határozatai értelmében Thiersre ruháztatik. — Majd Choiseul indítványa olvastatott fel, mely bizalmat

tő. A munka-szünetelést már városunkban is ismerjük.

Azzal az ép és egészséges tannal szemben, hogy töke és munka természetes szövetségei egymásnak — mert a töke nem egyéb mint öszszerakott munka, és a munka viszont a leendő töke — már nálunk is vannak kik tanítják hogy töke és munka ellenségei egymásnak.

A töke-birtokos kezdi úgy tekinteni a munkást, mint ki elakarja vagyonát venni, és sok munkás kezdi úgy emlegetni már a legkisebb töke-birtokost, mint a ki elszakmányolta tőle a miye nem volt és nincs. Félreértés mindenkin részről.

Egyik fél azt mondja minden úgy van jól a hogy van: — szegények örökké lesznek.

Másik fél felállit egy elméletet s követeli hogy azt gyakorlatba vegyük s akkor néhány hó vagy év alatt minden társadalmi seb meggyógyul, s többé nyomor és szegénység nem lesz.

Az egyik pessimista, ki nem ismeri az életet és fejlődést, a másik tudva vagy tudatlanul, ámitó.

Egyik fél azt mondja, a munka-szünetelés békés forradalom, általa czélhoz juthatni.

A másik fél kereső tapasztalás után tagadja ezt, és azt állítja, hogy a bér felemelésnek nincs más jó módja mint költségeink apasztása.

Az én, mai felolvasásomnak nem az a czéja, hogy a munkásokról nagy szavakat mondjak, tapsért, hanem czéлом néhány oly társadalmi és állagzadadági igazságot mondani el, mely egy és más elméletet legyőzésére képes legyen. Czéloom az önértet a valódi szabadság iránti tiszteletet és a gyimölcsőző munka iránti kedvet a munkásokban felkeltani.

Nemzetek, osztályok és egyének élete akkor fejlődik biztosan ha az ész és észszerű elvek, nem pedig homályos és indokolatlan szenvedélyek vezérlik. Első szükségem népeket, osztályokat és egyéneket, ha szabad és valóban gazdag akar lenni: az igazság.

Nem dicsekszem, hogy új igazságokat fogok mondani, de azt hiszem, hogy azoknak igazsága, mi

szavaz Thiersnek s eddigi functióit „a köztársaság elnöke czímmel” a nemzetgyűléssel egyenlő tartamra meghagyni kívánja kezében. Remélik, hogy Choiseul indítványa a szélső jobbot kivéve valamennyi párt kiegyesztését meg fogja nyerni.

Berlin, aug. 30. A „Prov. Corr.” szerint minden jel oda mutat, hogy az Ausztria és Németország közötti öszinte szilárd egyetértés tényekben talált megerősítésre, noha formalis szerződések kötésére nem volt semmi ok; a barátságos viszonyt biztosította azon kölcsönös meggyőződés, hogy egy közös megállapodás mind a két birodalom javára, mind az általános európai béke fenntartására előnyös.

Bécs, aug. 30. A Pressének távirják Rómából, hogy a pápa hosszan tartó ájulása esett s hogy rendkívüli elgyöngültsége miatt nagyon lassan üdül, sőt folyógyógyuláshoz kevés reményt kötnek.

## Külföld.

Versaillesban a helyzet bonyolultabbá válik. A pártok valamennyien elégedetlenek Vitet jelentésével. A jobboldal gyűlésében Buffet azon indítványt tette, hogy Thiersre az elnökség a 48 ki alkotmány alapján ruháztassék át. Egy másik gyűlésben Vacherot lépett elő hasonló indítvánnyal, mely szerint a 48 ki alkotmány egész teljében visszaállítatnék, kivéve az elnök megválasztására vonatkozó intézkedését, mely választás jelenleg nem a nép, hanem az asszemblé által történne. Legtöbb kilitással az elfogadásra Buffet javaslata bir, melyhez a jobb- és balcentrum járultak. Vitet je lentését csak a szélső jobboldal pártolja. A republicanus baloldal ellenzi a nemzetgyűlés feloszlását. Larcy miniszter a jobboldal tagja, beadta lemondását.

Jules Richard erősen elítéli a Constitutiónelben honfitársai frivolitását, melyvel azok hazájuk legújabb vereségét tekintik. „El nem ismeri, hogy meg vagyunk verve, mondja, rosszabb, mint maga a megveretés. Ha nem tudott a nemzet győzni, tudja legalább méltósággal viselni vereségét. Most alig van egyetlen kiskereskedő Franciaországban, ki meg ne lenne győződve, hogy a háborút tovább kellett volna folytatnunk s győzelmiünk el nem maradhatott volna, ha valaki pedig azt állítja előtte, miszerint teljesen megverettünk, az olyant legott árulónak kiáltja. Jamerjük el egyszer mindkora, hogy csakugyan legyőztünk, és ha kormányzónk jó szolgálatot kívánunk nekünk tenni, ne igyekezzenek vigasztalni bennünket, de ellenkezőleg beszéljenek folytonosan csak vereségünkről és szenvedéseinkről. Poroszország nem magát vigasztalva szerzett magának elégtételt Jénáért, de szűn telenül szemébe nézett szerencsétlenségének s iparkodott azt helyreállítani. Ha Thiers csakugyan ki akarja érdemeli hazája háliját, szőlitson fel valamely, Stoffel ezredeshez hasonló komoly embert, hogy írjon egy „Mit tett Poroszország Jena után” címűd rőpirat népies modorban, mely az iskolákban kiosztassék. Ez jobb lenne, mint „a becsület meg van mentve” kiáltások.”

A „Kreuzzeitung” megerősíti Ferencz Jó zsef császár viszont látogatásának híret, mely e szerint Salzburgban szeptember 6 án vagy 7-én fog megtörténni. Bi-marek és Beust uralkodók kíséretében lesznek. Egy másik hír, mely a valószínűség jellegét veszi igénybe az osztrák császárnak egy

ket mondani akarok, már az emberiség hosszas tapasztalása által be van bizonyítva.

Az ember mindennemű és nevű szükségének kielégítésére, a gazdaságnak három eleme, három tényezője van: föld, mesterséges tőkék és emberi tehetségek.

A nevezett tényezők közül mindeniknek megvan érdekes fejlődési történelme. A világ vagy egyetemes történelemben a tartalmat az említett tényezők szolgáltatják.

Volt idő midőn földünkön élet és gazdaság nem lehetett. Tűz, víz, és minden elemek egyszerű és többszörös forradalmának kelle lefolynia, míg földünk csak alakját megszerezheté, — és addig megint soknak míg az élet és gazdaság alapja a termőföld elkészülhetett, és még akkor is, a legelső szerves élet előállítását — nem tudom miféle növény lehet az — a századoknak megszámlálhatatlan hosszú sora tűnt el, és a kísérleteknek mind a növény, mind az állatvilágra, több rendbeli csoportozata tört össze és merült el, a szertelen közös alapa, s a mint a tudomány más fejlettsége mellett is kimutathatjuk, a természetis erők és elemek egybeműködése által a disztimény sokszor változott és rom-romra sokszor halmozódott addig, míg az ember és ember-világ el fogadására, fenntartására, és tovább fejlesztésére a szükséges elemek és tárgyak elkészültek.

Tagadhatatlan, hogy a földnek a mi életünk fenntartására és fejlesztésére roppant kincse van; de mi a legkisebb jóhoz is csak munka és fáradság által juthatunk. — A földön kívül a melyen állunk, a levegőn és vizen kívül mit beszívunk és megiszunk, egyébert nem igen tartozunk a természetnek. Az igaz, hogy az összes emberiség egy párány nem tudott és nem tud teremteni, de a teremtet vagy termett tárgyakat hasznosokká csak ugyan az ember tette.

Ne hidje és mondja senki is, hogy az ember már születésével ur lett a földön. — A föld min den rejtett és nyilvános gazdagsága mellett, az elemek erejének és a vadállatok dühének, meztelen és fegyvertelenül kitett ember rettenetesen nyomorult és valódi szolga állapotban lehetett.

később történendő látogatását említi. Novemberben Ferencz József a Rajnavidéken találkoznék Vilmos császárral.

A „Saturday Review” egy hosszú értekezésben fejtegeti, hogy a gasteini öszvejövel az európai béke biztosítékát képezi. „A három nagy keleti hatalom — mondja a többi között — nem kívánja a háborút, Franciaország ellenben sokkal gyengébb, hogy köztök háborút támasztani képes volna. Németország és Oroszország kitűnő barátságban lehetnek jelenleg, de egyike sem mulaszthatja el számításba venni egy más alaku jövő eshetőségeit és Németország nem nézheti közömbösséggel, mint oroszosítottának a dunai törzsek. Hogy keleten megmérkőzhessék Oroszországgal, Németország kénytelen Ausztria barátságát keresni, és e kányszerűség belátása megváltoztatta a német politikusok nézetét Ausztria német tartományairól. Ausztria léte szükségessé németországra nézve, de német tartományai nélkül Ausztria megszűnne Ausztria lenni.”

A „Presse” Bernből azon értesítést kapta, hogy Thiers és Gortschakoff a jövő hó folyamában találkozni fognak.

## Veress Ferencz ur és a Chromophotographia.

Válaszul Veress Ferencz urnak a „K. Közöny”-be irt cikkére, melyben egy rossz tulajdonság mellett egy igaz-mondás is rejlik, szolgáljanak a következők:

A rossz tulajdonság az irigység hangjából olvasható ki.

Az igazság abban rejlik, hogy V. F. ur maga is beisméri, miszerint nem ért a festészethez, s ha ezt nem is hittük volna, ezikke előlvasása után legott meggyőződünk volna vallomás igaz voltáról. Miként jön az, hogy V. F. ur e vallomás után még is itéletet mond a Chromophotographia felett, mely a festészethez tartozik, ez érthetetlen maradna, ha az irigység hangja nem igazítana utba. Míg Koller tanár urnak a Chromophotographiáról készülő ezikke megjelenék. Beérheti V. F. ur a következő pontokkal: A Chromophotographiának általa leirt módja régen túlélté magát, s a Koller féle ilyeszeri képek éppen azokkal a tartós festékekkel színezetnek, a melyekkel a fennmaradt legrégibb aquarellek készültek. A nap sugar hevének kitéve elpusztul a Chromophotographia éppen úgy, mint a legtartósabb olajfestmény is, miután azonban a Chromophotographiát éppen úgy mint a Rafael madonnáit nem szokás kalapáccsal próbálni, sem a napon sütni, nyugodt lelkiismerettel megmaradok a mellett, hogy a Chromophotographia tartós. Vigyázzon V. F. ur, okuljon a mesén, mely a békáról és ökörről szólva, tökéletesen alkalmazható a V. F. ur által provoeált ügyre. Ennyit részemről.

Vastagh György.

## Uj „Erdélyi Múzeum.”

Mutatvány a „M. Polgár” naptárából.

## A munkásokról. \*)

— Sámí Lászlótól. —

(Elmondotta 1870. april 18-án, a kolozsvári iparosok által a honvéd-menház javára rendezett felolvasáson.)

I.

Régen szokás volt a görögöknél, hogy az, ki a közönség elébe lépett nevét megmondotta.

Ezt a szokást nem kell utánzódom. Annai évet áltem már le Kolozsvárt, hogy ha nevetem nem mondom is, a tisztelt közönség legalább tudja, ki-nek hivnak.

De hogy most mi jogon és mi czélból léptem ide, azt megmondani osakugyan szükségesnek tartom.

Jogot adott nekem az iparos-egylet által rendezett felolvasásra föllépni, az az öszinte és minden gyarló önzéstől ment szeretet és tisztelet, melylyel szívem és tanulmányaim után, minden munkás ember iránt, emlékeztetem óta folytonosan viseltem. Lehetetlen nem tisztelnem és szeretnem azt az osztályt melynél leggyakrabban láttam az akarat erejét, kitartás- és bátorsággal küzdve, a szükség — s mondhatnám — sokszor a nyomor ereje ellen.

És mi czélból élek a szeretet adta joggal? Ezt is megmondom.

Mióta a nyugoti népekkel sok oknál fogva, élénkebb viszonyba léptünk, mindazok az eszmék, tanok, vágyak és remények, melyek ott a társadalom legnagyobb részét izgalomban tartják, hozzánk is elhatoltak, s habár helyzetünk nagyban különbözik a miveltebb nyugoti népektől, azért nálunk is csaknem minden társadalmi tannak és rendszernek megvan már — kisebb-nagyobb számban — terjesz-

\*) E gyönyörű felolvasást nem tudom eléggé ajánlani olvasóim figyelmébe. Szerzőjének és legszebb művé, mely ez-uttal jelenik meg először. Szerk.

Quinet és társai beadták javaslatukat a nemzetgyűlés feloszlatására.

**Paul de Kock meghalt Párisban.**  
**A spanyol kormány amnestiát**  
**adott a politikai vétkeseknek.**

**A. M. P.<sup>a</sup> távirata a bécsi börzéről.**  
 Augus. 31-én 5% Metaliques 59.75. frt. 6010. —  
 5% nemzet kölcsön 70.20. — 1860-diki államkölcsön  
 10230. Bankrészvény 775. — Hítelrészvény 296.50  
 — London 120.30. — Ezüst 119.85. — cs. k. arany  
 5.80 — Napoleondor — franc 9.62.  $\frac{1}{2}$ .

Földtehermentesítési kötvények  
Magyar 69.75 — Temesi 78.50. — Erdélyi 76.75.  
Horvát 86.25.

**Azon megdöbbenő** hír terjedt el tegnap városunkban, hogy M.-Vásárhelytől a cholera már mutatkozik. Miután e hír még nincsen hivatalosan constatirozva, aggodalomra sincs ok, de figyelemre méltó az állítás. Gondunk lesz, hogy a szélongó hirt nyomozzuk, s ha nincsen komoly alapja, sietni fogunk megnyugtani a közönséget. A városi képviselőtestület mindenesetre helyesen fog cselekedni, ha jóelőrel gondoskodik a nagyobb városok példájára. A királyi biztosságnak még nem ismerjük részletesebb intézkedéseit.

**\*\* Egy szép gyászbeszéd.** Br. Bánffy Györgyné ravatala felett a gyászbeszédet is könnyörgést Nagy Péter ev. ref. püspök tartá. Mindketlő Nagy Péter leg-zebb s legfogdosabb munkái közé tartozik. A mi az előadást illeti, méltó volt a munkához. Nagy Pétert mint egyházi szónokot, mindenki becsüli, becsüljük is is, csak azt sajnáljuk, miért kopatja hitelét és tekintélyét néhelykor olyan téren is, mely nincsen őszhangban állása méltóságával.

**\*\* Koller tanár** ostromállapota nemcsak folytonosan tart, de napról-napra növekszik. Győnyörű fényképei közül néhányat a növénylet őszí tárátán, vagy valamelyik helybeli kirakatban ki fog állítani, s ezek között bemutat néhány itt készített chromophotographiát. Mint halljuk, eddigelő közel ötszáz arczképet vett fel Kolozsvárt.

**\*\* Dr. Császár Károly** helyére a polgári iskola egyik tanárává egyhangu szavazattal a kitűnő részvételű Deák József m. vásárhelyi tanárt választák meg.

\* **Kassayné asszonynak** Maros-Vásárhelyt e nő 3-án lesz jutalomjátéka. Mint halljuk, a közönség nagy kitüntetésekkel akarja fogadni. Örülünk, hogy M.-Vásárhelyt egy kis élet mutatkozik. A zintársulatunkkal szemben s még jobban örülünk, hogy ez életet két olyan tehetséges tag idézte elő, mint Kassayné és Boér Emma.

**\* Törvénykezési csarnok.** Kolozs megye törvényszékénél 1871. aug. 31-én tartott végtaggyűlést. Elnökölt Máthé Gerő t. ünök; a közügyek részéről jelen volt Péterffy Domokos alügyész. Tárgy: A k.-monostori rom. cath. alapító-udaradalom érdekében 1869 novemb. 27-én elkövetett lopási bűntény. F. . . Nekita és D. . . Zacharia feleki lakosok beismerték, miszerint a fennebb említett napon a beismákosított erdőben 3 szál fát levágván, azt éppen hazaszállítani akarták, midőn a megjelenő erdőőrszolg. által rajtaéretvén, tettők a kisleletnél maradtak; megadják azonban, hogy a helyszínén konstatált s a bírói szemle által 27 frtra becsült nagyobb kárték okozták volna. Az ügyész a részbeni bevallás-gyanuok alapján, az egész kárra vonatkozó cselekedényről lopási bűnkíséreteknak minősítette s ezért vádlottakat 8—8 havi súlyos börtönrre ítéltetni kéri. A törvényszék azonban a személyi bizonyítékok csak a beismert 3 szál fa értékére találván igazolt-nak ezen cselekvényt kihágásnak tekintette s így vádlottakat csak 1—1 havi fogságra ítélte. — Az ügyész ezen ítélet ellen felhívást jelentett. —

— **M. Vasárhely**, 1871. aug. 29. Ma este  
vagy láttuk megjelent haza előtt „Gróf Essex” Laube öt  
felvonásos jeles drámáját, Boér Emma k. a. ked-  
velt színművésznünk öhajtra várt jutalomjátékául.  
Ez élvezetes estvére előreszámitott közönség kívánc-  
sian öszlött a terembe, s végre a függöny felgör-  
dülés, szűnni nem akaró tapsvihar közt, virágoso  
rózs és koszorúk özőnében fogadta kedvelt színmű-  
vésznőjét Boér Emma k. asszonyt, mely alkalommal  
a többek közt egy érdekes virágoskört is kapott,  
melyen egy széles piros szalagon keresztül vont  
karpercz is csillogott. Nem sok előadást emlit-  
tünk, mely a közönség akkora meglepődésével tá-  
lálkozott volna, mint e mai, mert a szereplők egy-  
től egyig mind helyökön voltak, s tán Erdélyi (Es-  
sex gróf) anyai dicséretet szereptudásáért és játéka-  
ért nem aratott, mint ez estve, mely dicsőségben  
egyaránt osztozott Kassainé is (Erzsébet, Anglia  
királynője), ki minden jelenetében kitűnt. Boér Em-  
ma (Rutland grófnő) számára nemcsak játék ele-  
jén, hanem közbe-közbe négy ötszöri kihívás alkalmá-  
val sem szűnt meg a virágos és tapsvihar; az  
első és második felvonás közt egy alkalmi költe-  
mény is szóratrán szét a közönség között. Boér  
Emma k. a. nagy sikerrel adta rövid szerepét,  
s azon jelenetekben, midőn örült képzetében a király-  
nő által halálra ítélt férje szemlét látta; midőn a  
halál előtti óráiban férjét (Essex gróf) fölkereste,  
örök búcsút vettek egymástól, átértzett művészet-  
s nagy sikerrel játszott, ki most is, mint minden  
szerepeiben játékával megfogadta azon kíméletlen  
és jédtlen recensit, melyet ellene „Romeo és Ju-  
liá”-ban az „Erdély” közreadott. De mint minden  
ez élvezetes előadás is véget ért, s mindenki telje-  
s elismeréssel s méltánylással vonult haza felé az  
ábrándosan mosolygó holdvilágos est fényénél, magá-  
val vivén Boér Emma k. a. kedvelt művésznőn-  
emlékét. (p. . .)

(o) **A német nemzeti ünnep** dolgában a német lapok egy sok, tekintélyes aláírással ellátott

felhívást közölnek, mely felhívja a német népet, hogy minden évben, szeptember másodikán nagy ünnepet üljön a lefolyt nagy háboru és aratott győzelem tiszteletére.

(o) **A bécsi rendőrségnek** ismét sötét órai vannak. A minap vizsgálat alá vette a diszmű kereskedéseket s egy csomó törpálczát kobozott el.

(o) A „**Pactum regium**“ eltörléséért folyamodott a müncheniek hírhedt, érseke, a bajor kormány elutasította a kérést s kinyilatkoztatta, hogy az alkotmány terén mozgó katolicus állampolgárok a kormány védelmére számíthatnak. Mit mond majd kormányunk azokhoz a püspökhöz, a kik a csalhatatlanságot kihirdették? Pauler ur remélgem és reszket a helyett hogy a renitens püspököket letenné s jövedelmeiket a nevelésügy javára lefoglalná.

(o) **A gyorsvonatok** közlekedése Köln és Páris között ezentúl úgy mint a háboru előtt megszokás nélkül történik.

(o) **A magyar orvosok és természetvizsgálók aradi gyűlésén a szakosztályok megkezdték üléseiket. Az eddigi közleményekből kiolvastott nevek között az orvosokon kívül még egy szakember sem akadunk. Különböző mulatság dolgaiban jól állanak a „tudós” urak.**

\*\*\* **Amerikai fogalom a szabadságról.** Egy new-yorki lapnak szüksége volt egy határozó vezércikkre a gazdasági helyzet elleni izgatással szemben, melyet nem támogatott. Egy hatalmas tollú író — William North — kész is volt a szerkesztő által ajánlott husz dollár megérdemelési. „Mennyi hosszú kíván Ön? Kérde a vállalkozó lángész. „Mentől rövidebbet? — felelé a szerkesztő. — „Na akkor itt van tüstént” viszona North ki lélt és megírta, hogy „Inkább szeretnők, hogy részegedjék le saját tetszése szerint az egész világ, mintsem jözzön az erőszakosság egyetlen ember is.” — E vezércikk kielégítőnek találtott, a husz dollár megkapta s másnap megjelent a lap élén, mint a kérdés kimerítő axioma.

= **Az albániai** lázadásról egy távirati sürgöny Rieka Csernovicsról — Montenegro és Scutari közt — jelenti, hogy az albániai fölkelők csak ugyan megverettek; — a montenegroiak feszülten várják a további következményeket. A scutariaiak folytatják a harczot. Ezt írja az „Il Cittadino.“

— **Aldott családtagja.** A bajor Pfalz egyik falujában. Waldhambachban, nem rég egy sodronykészítőnek, ki egyszersmind cipőket foltozgat, 24-ik gyermekét vitték keresztelőre. A falukelkése kegyesen felbátorította az atyát, mondván, hogy ezt és a következő keresztelőket ingyen fogja végezni. A jámbor gazda megköszönte a szíveséget mindamelletül fülét vakarta hozzá.

— **Miletics új sajtópere.** Az „Aradei Ztg” egy pesti levelezője újabb versiót közöl a sajtóperről, melyet Andrassy gróf dr. Miletics ellenének a szerb fejedelmi gyilkosság ügyében irt cikke miatt meg fog indítani. A levelező szerint a sajtó per már e hét folytatn inditattik meg és pedig egy részt Andrassy gróf mint magánember indít pert, másrészt a közvédelem indít pert a kormány egy tagjának megsejtéséről. Miletics tehát egy cikkért két sajtópert kap, melyet kiszabadul fogságából, melyre jelenleg kitölt. Különben Miletics ura akkor a miniszerelnök két sajtóperén kívül, még négy sajtóperét várakozik.

— **A megyék szervezésével** foglalkozó a belügyminister állandó elnöke alatt működő biztosság ulogal négy megye szervezési munkálatai vizsgáta felül, és pedig Kraszna, Aranyosszék, Háromszék és Nyitra megyéet. E munkálatok ném módosítással helyben is hagyattak. Háromszék szerve zetéből kiemelik, hogy az eddigi hagyományos fő királybíró, alkirálybíró és duli neveket főispánná alispánná és szolgabírává változtatták.

— **A porosz** diplomáciai testületben nagy változások vannak készülöben. Bernstorf Londonban, Kaiserling Konstantinápolyban, Brasier Flórenczben és Werther Münchenben visszahívátának, hogy mások által helyettesítsenek. A „National Zeitung” szerint a párisi ügyvivő Waldersee is elhagyná állását, és helyébe Arnim Henrik lépne mint rendkívüli misszióval felruházott követ. A „Nationalzeitung” a változásban biztosítottabb viszonyok örvendetes jelét akarja látni.

— **Német- és Oroszország** tengeri erődei közt érdekes párhuzamot von a „Moskov Gazette”. Az író mindenekelőtt kiemeli a wilhelmshafeni és kieli kikötők roppant fontosságát a német hajóhadra nézve, melyek, ha mint tervezve van, csatornával kötődnek össze, Németország vilámgyorsasággal kombinálhatja északi és balti tengeri haderejét, s egész hajóhadát egyik vagy másik tengerre viheti. Továbbá előny Németországra nézve, hogy főikkötőinek védelmére nincsen hadihajókra szüksége; így Königsberg, Dantz, Stettin, Rostock, Lübeck, Hamburg és Bréma minden ellenséges támadás ellen kellően védve van földrajzi fekvése és néhány parti üteg által. — Másrésztől Oroszországnál már maga a főváros is kivan té az ellenséges hajóhadak támadásainak. St. Pétervártól elhamarkodva építettek, hogy a legfontosabb előlőtekészeti rendszabályokra sem voltak figyelemmel; nagyon közel helyezték a tengerhez s így a főváros kiáradásoknak is kivan téve, e mellett Oroszország jelentékeny hajóhadát kénytelen tartanpusztán csak a város védelméért, mi évenként 10 millióba kerül s mindamellett komoly megtámadásnál ellenállani képes nem lehetne.

— **Tatáról** írják, hogy ott néhány hét óta a gróf Eszterházy Miklós kastélyának igen érdeklakója van, és pedig egy amerikai polgárnak, az öreg gróf menyje. Ugyanis a grófnak egyik fia: Miksa, még nem rég a berlini követésnél tikár volt (s k igen értelmes és magyaros szellemű fiatal mágus) Amerikában hosszabb ideig tartózkodván, ott egy, a nagy polgárháborúban elesett vitéz tábornok fiatal özvegyét megszerette s nőül vevé. Az Eszterházy nagyuri családának ez az egy polgári virága van igen kellemes, szeretetreméltó, érdekes hölgy, magaslakal, arany-zölke hajjal. M-nyire találja belmagát az európai szalonélet formáságaiba: nem tudjuk; de valószínűnek tartjuk, hogy a mi nagvilygunk nem egy furcsaságán nevetet nagyokat.

— A honvédség fegyvereinek jókarban tartását nemcsak azok nagy értéke, hanem honvédség harczképessége is követelvén, a honvédel

mi miniszterium tekintetbe véve azt, hogy az egyes zászlóaljak puskaművesei nem bírnak egyéb gyakorlatossággal a fegyverek raktározása és gondozása körül, elrendelte, hogy a dandárunkint a szőrővégeosztályhoz kiszemelt tisztek október elsején négy hetes tanfolyamra Pestre rendeltessenek, mely tanfolyamot Reuss Agoston főhadnagy fog előadásokat tartani nemcsak a honvédség fegyvereinek tüzetes műszakalkotása, egyes részei megvizsgálása, gondozása stb. fölött, hanem a kiválóbb új felfedezések az európai és ezen kívüli hadseregeknél alkalmazásban levő fegyverek fölött is. Az ezen tanfolyamot végzett tisztek színt a dandárnokokat kísérendik körutjaikban, részint a fegyverraktárak megvizsgálása, részint a puskaművesek utbaigazítása céljából. Ezen rendelet alapján, hogy a miniszterium a fegyverek minő karban tartásáról meggyőződjenek, de mely rendelet nem oldja fel a zászlóalji és lovas századparancsnokok az ökeillető felelősség alól.

— **A pályázatnak**, melyet a nemzeti színház igazgatósága népszínműre tűzött ki, mint a „F. L.” hallja, nem nagy eredményt lesz. Pályámű kezdett ugyan elég, de némely pályázónak még fogalm sincs a dráma kellekeiről. Kuriozum gyánant emlegetnek egy népszínművet, mely elejétől végig olyan stanzákban van írva, s egy fiatal ember adja el benne életpályáját bölcsőjétől kezdve addig az időpontig, midőn „gyuri ur” családnál kapott nevelői lármást. E darabban jóformán változás sincs; minden maga a szerző beszél el, s csak itt-ott szaktitkáj felől ismert névvel bíró egyének, kik a nevelés céljaitól felől ismét stanzákban elmélkednek. Sajátságos tünény az is, hogy a pályaművek legnagyobb része népevelés érdekei körül forog, s a főszereplő rendszert tanfelügyelő vagy iskolamester. Van egy népszínmű, melynek szerzője különös előszeretettel választotta a zene iránt. A darabban egyszerűen három különböző kar énekel, a távolból furulyahang hallatszik, sőt estimára még a falu hangja is megkötődül. A pályaművek közül azonban mind irányárnyal mind szerkezeti ügyességére nézve kiválók „A strike című, melynek különösen első felvonását dicsérik. Ezen kívül még kettő vehető figyelembe; a többi kísérletnek is föltötte gyalról.

— A „Nikolaus Brinvi“ nevű új hadigőzst már tengerre bocsátották Polában, s a corvet e hó 26-án tette meg a próbautat. Meg vannak elégedve.

**A szilvölgyi vas- és kőszén telepek**re vonatkozó műveletről mint fajt acemplyt szólnak a lapok. A feltételek részleteiről ezt írja „P. Napló.” „Az üzlet negyven évi időtartamra kötöttet és a kormány a főszűlt nem a kőszénbányakiaknázására, hanem a vasipar fejlesztésére veteti. E célból a vállalkozó bank és társa Rotschild, h nagyszerű vaskohót fogna emelni, melyek építőköltsége körülbelöl nyolcz millió frtra vannak irányozva. Ezenkívül másnemű igen jelentéke beruházások, vasut építés s más felszerelések fogna eszközölneti úgy, hogy a befektetett tőke legalá tizenkét millió firtot teend. A negyven évi lejártá ezen összes investitók a magyar állam tulajdoná mennek át, melynek az illető vas- és kőszéntelep jelen átlagos tiszta jövedelme az üzlet tartamá biztosítottik. A vállalkozók azt hiszik, hogy időv évi hat millió mázsára fogják a vástérmelést emetheti. A szerződő felek f. évi szeptember hó 25-á marának obligabon, ha ez idő alatt a legfelső szentesítés ki nem nyeretik, bármelyik fél visszalehet.” — E pontok a magyar államra néve úgy sokkal kevésbé terhesek, mint azok, miket közele a „N. Fr. Presse” híre szerint közzöltön, mindaznált az üzletnek a fentebbi feltételek alapján leendő megkötésben sem helyeselhették. Oly fontos ügyben, mely ugyszólván az összes hazai vas- és kőszéntermelésre lényeges befolyással van, az állami édmegóvása tekintetében nem látunk elegendő garantá azon körülményben, hogy az üzlet a jelen pillanában előnyös színben tűnik föl. A vas- és kőszékiaknázás óriási lendületnek indul, s ily időben nákar háramolhatik az államra abból, hogy a kormány negyven évre meg lesz kötve. Nemcsak kívántosnak, de székségesnek is tartjuk azt, hogy az onagyszerű vállalat, minő a szilvölgyi vas és kőszéntelepek művelése, nem z e t i legyen; mert e telepeben az iparos fejlődés előfeltételei rejlenek az orszá több vidékére nézve. Már pedig az oly vállalatok melynek élén a Rotschildház és a franco-osztrákbankal rokon francia magy. bank áll, nem tekinhetjük valódi nemzeti vállalatnak. E vállalat is csac egyike leend azon már is nagyszámú tényezőknemelyek hazánk közgazdasági viszonyait idegen befolyástól teszik függővé. Ha kormányunk jelenlé nem képes ama telepeket nagyban művelni, inkább kicsiben, de idegen tőkepenészektol függetlenül kezdje a művelést; rövid idő alatt az majd felvirágoztatik, csak a vállalat reproductiv erejét kell egyezs rün felhasználni.

\* **Kholerahírek** szállonganak mindenfelé. A járvány gyorsan közeledik, már Bécsben is három eset merült föl, s mind a három halálos volt. I. esetben — bár rettegni még nincs okunk — nem árt előre gondoskodni a kellő gyógyszerekről. Mivel néhány év előtt Belgiumban kholera dühöngött, kormány igen egyszerű utasítást tett közbe a járvány első jelenségeinek orvoslása végett. A siker okázzelfogható volt, hogy a gyógyszer egy év múlva a brazilai kormány is igénybe vette a járvány kitörésekor. A gyógyszer pedig igen egyszerű: melyet a beteg gyomorfájdalmakat érez, siessen hozzafekdjék le, ruhába takarva forró tányért tegye gyomrára, s igyék forró fekete teát erős vörösborral. Mielőtt az izzadás beállt, a nagyobb veszélynéve van, s a beteg nyugodtan várhatja az orvosmegérkezését. Kerülni kell a hideg éret, érti, gyümölcsöket, savanyu ételeket, ugora salátát, óvakodni kell a gyomor megfűtésétől. Szabad levő és tisztaság mindenekelőtt fontos óvszerek.

— **The New-York Hungarian Society.**  
A New-Yorkban megjelenő „Evening Post” f. 4. aug. 4-iki számában fentebbi cím alatt következő közlemény jelent meg: Cardono bíró kiállítja tegnap délután a „new-yorki magyar egyesület” bekebelezési igazolványát. Az egyesület feladata ez: Testvéries és szülőföldet támaztani az éjszakámerikai Egyesült Államokban tartozkodó magyarok között; ápolni az édes hazát és szeretetét Magyarország iránt, valamint a magyar nyelv és irodalom iránt; tanulmányozni Amerika szabad intézményeit, és oda törekedni, hogy

Magyarország intézményei a polgárokkal való egykori társadalmi érintkezés által azokhoz idomítottassanak, tanácsot adni az érkezőknek és buzdítani őket a tudományos, ipari és kereskedelmi haladásra. — Áldást és sikert kívánunk e derék egylet nemes törekvéseire!

**Katonai pályaművek írására** olyasunk főlhívást a hivatalos lapban, s mivel nincs megemlíteni, hogy e közös hadseregbeli használatra való könyvek mily nyelven legyenek írva, de magyarul is hirdetik, tehát reméljük, hogy a magyar nyelv sincs kizárva. A közös hadügyi miniszterium a gyalogsági és vadász altisztek számára egy utasítási könyvet, valamint a lovassági altisztek számára is egy ugyanilyennek kiadását szándékolja, melyben könnyen felfogható, népszerű előadási módokban, annak egyetemenek kellend bennfoglaltatnia, a mit szolgálati ismeret dolgában ezen rangban levőktől meg kell kívánni, s melynek ezen kívül egy külön mellékletben vezér fonalat kellend tartalmaznia, az általános és különös katonai ismeret elemi rendszabályaiban való oktatás és ötanulmányozás számára. Ezen műnek előállítására pályázati kidolgozás után czéloztatik, mely végre a programmok a szolgálattandó munkákra nézve az alábbiakban azon hozzáadással tetetnek közzé, hogy jutalmakul a legjobb művekre a következő összegek vannak kitűztve: 1. A gyalogsági s vadász-tisztek számára való utasítási könyvre 100 arany; 2. a lovassági altisztek számára való utasítási könyvre 100 arany; 3. a vezérfonalára mint mellékletre az altiszti utasítási könyvhöz 50 arany. A jutalmak odaítélése bizottmányilag fog eldöntetni. Végös benyújtási határidőből 1872. márczius utolsó napja tűztetik ki, a mely ideig a jutalomért pályázóknak kézírataikat egyenesen a közös hadügyminiszterium elnöki irodájába kellend beküldeniök.

**\*\* Sajtóhiha.** Lapunk tegnapi számának „Egy országrész, melynek két irodalma van“ című cikke 7-ik sorában „a magasból, állásában“ a magyartól, állásából olvasandó.

T. és felelős szerkesztő K. PAPP MIKLÓS.

**Erő és egészség minden betegnek orvosság és költség nélkül a Revalisciere du Barry által Londonban.**

**Beküldetett.** Egy betegség sem állhat ellene a kel-  
lemes Kevalecsérre du Bary-nak, mely gyógyász-  
költségek nélkül ételtől minden gyomor-, ideg-, mely, tüdő  
máj-, mirigy-, nyákhiányra, légzési, hólyag-, és vesebajt, szu-  
mást, aranyerőt, álmatlanságot, gyengeséget, vizkór, lázat,  
szédeleget, vértolulást, fulladást, a terhesség alatti rossz  
lélet és ájulást, is, teherfolyást, bukót, elsavoyadást, csuot  
közvényt és nápkór. 72.000 javulás, melyekben a beteg-  
ségek egy orvos sem gyógyíthatá, miut ezt egy bizonyít-  
vány pápa ő szentségétől, gr. Pluskov udvari marschal-  
tól de Brehan marquisonól igazolja. Tápálból levén mint a hus-  
a Kevalecsérre lelőttek: a gyermekeknél 50-szeresére megnö-  
vítia a gyógyezerek árát.

A kellesen Revalcséire dr Barry a legmakacsabb idők dögulástól, mely 9 évig rémítően kínozta a minden orvosi kezezésnek ellenállóit, teljesen kigyógyítja, s én meglekő zónét tet mondok önöknek mint fejedezőnek. a természetet becses adományáért. Vajha mrandzok, kik szenvedének, tudniák, hogy miundzt a mit gyogysszer nem is gyógyítja meg. megörvösojja a Revalcséire, mely ha aranyulja mérnök is eid súlyos kákor sem volna drága. Teljes üzlettellet Spáro C.

[illegible]

**Kolozsvarról Deésre**, minden nap reggel

8 órákor. **Deesről Kolozsvárra**, minden nap reggel 6 órákor. **Deesről Kolozsvárra**, minden nap délután 1 órákor. 1 hely ára 30 tont szabadsággal Szamosújvárig 2 iri 40 kr., és 3 iri 20 kr. — **Kolozsvárról Maros Vasárhelyre**, minden vasárnap, kedden és csütörtökön reggel 6 órákor. **M.-Vásárhelyről Kolozsvárra** minden hétfőn, szerdán és pénteken reggel 6 órákor 1 személy 6 iri 90 kr. — **Kolozsvárról Torda- Nagy-Enyed- és Karoly-Fejervarra**, naponta délután 3 órákor **Karoly-Fejervárról Kolozsvárra** naponta délután 3 órákor. 1 hely ára Tordáig 2 iri, Nagy-Enyedig 4 iri 20 kr. K. Fenérvárig 5 iri 60 kr. Kolozsvár és Dees közötti utasok, ha menet-jövet váltának jegyeik 10% árlevegésébe részesülnek.

**Idegenek névjegyzéke Biasini szállodájából** Kolozsvárt, augusztus 31-ikén. 1871. Herlich Eliász, birtokos, Felkenyéről. Látiner Márton, vasgyár-tulajdonos, Göméből. Rositska Tamás, hivatalnok, Fehérvárról. Ertsey Sámuel, teologus, Pestről. Keresztési Kálmán, birtokos, M.-Solymosról. Finta Sámuel, lelkész, M.-Fráteról. Brunner József, kereskedő, Bécsből. Báró Györfly Lajos, Pestről. Csiki Károly, kereskedő, Pestről. Pollák József, Pestről. Engel Imre, orvos tudor, Aradról. Bisztritsányi Lajos, kereskedő, Pestről. Világos Imre, uradalmi tiszt, Pestről. Herr Agoston kereskedő, Medgyesről. Kopatsik József, Pestről. Pániu Faniná, ügyvéd, Pestről. Kovács Mózes, birtokos, Sz.- Somlyórol. Veres Józsefné, Deésről. Barta Albert, szolgabíró, Kolozsmegyéből. Adik Ibrahim, szerezsen, Londonból. Czintz Mihály, birtokos, Beszterezéről. Mohai Gábor, birtokos, N.-Ölvénből. Czetz Kálmán, kereskedő, Szamos-Ujvárról. Mendl József, K.-Fehérvárról. Hiers Adolf, kereskedő, K.-Fehérvárról. Mózsai Sándor birtokos, Deésről. Pálffy József Pestről. Budor Antal, birtokos, Pestről. Farkas Dániel, Mezőtúrból. Török Károly, szolgabíró, B.-Hunyadról. Tholvaj Benedek, szolgabíró-segéd, Bánti-Hunyadról. Máthé Jánosné, B.-Hunyadról. Timbus Albert, kereskedő, Tordáról. Pujr Balintné, Pujról. Bányai Todor, kereskedő, Sz.-Ujvárról. Harmat Sándor, kereskedő, Tordáról. Dr. Beutok Zsigmond, Tordáról. Balog Mihály, Déváról. Roth Sámuel, birtokos, Kolozsvárról. Weisz Mór, kereskedő, Pestről. Mohay Victor, Pestről. E. Noun-ga, hivatalnok, Kolozsvárról.

\*) E rovat alatt megjelenő ezikkért a szerkesztőség sem-  
mi felelősséget nem vállal.